

CUMHURİYET DÖNEMİNDE HATAY'DA EĞİTİM

EDUCATION IN HATAY IN REPUBLICAN ERA

Mustafa ŞAHİN*

Geliş Tarihi/Received:13.01.2022

Kabul Tarihi/Accepted:27.02.2022

ŞAHİN, Mustafa, (2022), "Cumhuriyet Döneminde Hatay'da Eğitim", Belgi Dergisi, S.24, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Yaz 2022/II, ss. 43-59.

Öz

Bu araştırmanın amacı, Hatay'da eğitimin geçirdiği aşamaları tarihi süreç içinde incelemektir. Bu çerçevede Hatay'da okul öncesi eğitimde, temel eğitimde, ortaöğretimde, mesleki-tekniik öğretimde ve yükseköğretimde Cumhuriyet tarihi boyunca alınan mesafe ve gelinen nokta sayısal veriler eşliğinde ele alınmıştır. Bu çalışmada, betimsel araştırma türlerinden tarihi yöntem kullanılmıştır. Bu çalışmada Hatay ile ilgili nüfus ve eğitim verileri Türkiye İstatistik Kurumu istatistiklerinden, milli eğitim istatistiklerinden ve Boğaziçi Üniversitesi (<http://egitimistatistikleri.com>) web sayfasından elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler okul öncesi, temel eğitim, ortaöğretim, mesleki-tekniik öğretim ve yükseköğretim kurumlarında okul, öğretmen ve öğrenci durumları şeklinde kategorize edilmiştir. Çalışmada her eğitim basamağının öğretmen, öğrenci vb. sayısal verileri ele alınmıştır. Verilerde Hatay'ın anavatanına katıldığı yıl olan 1939 temel ölçüt olmuş ve 2018'e kadar geçen süreç belirli yılların verileriyle desteklenmiştir. Eğitimle ilgili veriler sunulurken Hatay'ın gelişiminde bir başka gösterge olan nüfus verileri ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, geçen 80 yıllık evrede Hatay'da tüm eğitim basamaklarında sayısal olarak büyük artışlar olduğu görülmüştür. Hatay'da tüm okul basamaklarında net okullaşma oranı genellikle Türkiye ortalaması ile paraleldir hatta bazı basamaklarda daha yüksektir. Hatay'daki okullaşma oranlarına bakıldığında okul öncesi eğitimde okullaşmanın Türkiye ortalamasının yaklaşık 15 puan üzerinde olduğu görülmektedir. İlkokul, ortaokul ve liselerdeki okullaşma oranları Türkiye ile paralellik içinde giderken, mesleki-tekniik eğitimde ise Türkiye ortalamasının yaklaşık 2 puan altında kalmıştır. Bütün okul basamaklarında öğretmen ve öğrenci sayısındaki artış nüfus artışının çok üzerinde olmuştur. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısında ciddi gelişme sağlanmıştır. Bu adımlar Hatay eğitimi adına olumlu süreçler olarak değerlendirilebilir. Elde edilen verilere göre Hatay eğitimi bazı basamaklarda Türkiye'ye örnek olabilecek verilere sahipken bazı basamaklarda Türkiye ortalamasının altındadır. Yapılacak yeni çalışmalarla Hatay eğitim tarihi pek çok yönüyle ve ayrıntılarıyla ele alınabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Dönemi, Eğitim, Hatay, Türk Eğitim Tarihi.

*Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, İzmir, e-posta: mustafa.sahin@deu.edu.tr (<https://orcid.org/0000-0001-8789-514X>).

Abstract

The purpose of this research is to examine the process of education in Hatay throughout the history. In this context, research approaches to processes of pre-school education, primary education, middle school education, vocational and technical training and higher education through the republican history and their present situation. Historical descriptive method was used in the study. In this study, the population and education data related to Hatay were collected from the statistics of the Turkish Statistical Institute, national education statistics and Boğaziçi University (<http://egitimistatistikleri.com>) obtained from the web page. Data was categorized as school, teacher, student and student status in pre-school education, primary education, middle school education, vocational and technical training and higher education institutions. Qualitative data about teacher, student etc. was reviewed for every level in education. The 80 years' period since 1939 was tried to be pictured. While the data concerning education was projected, demographics, a related indicator in Hatay's progress was also included into evaluation. According to findings, in past 80 years' period, Hatay has shown significant increases quantitatively concerning education levels. The net schooling ratio in every level of education is parallel to the average of Turkey, even higher in some levels. When we look at the schooling rates in Hatay, it is seen that schooling in preschool education is about 15 points higher than the Turkish average. While the schooling rates in elementary schools, middle schools and high schools went in parallel with Turkey, they remained about 2 points below the Turkish average in vocational-technical education. The increase in the numbers of teachers and students in every level is higher than the growth of population. The number of students per teacher has shown a significant development. These steps could be evaluated as positive processes for the education of Hatay. According to the data obtained, Hatay education has data that can be an example for Turkey on some steps, while on some steps it is below the Turkish average. With the new studies to be carried out, the history of Hatay education will be able to be discussed in many aspects and details.

Keywords: *Republican Era, Education, Hatay, History of Turkish Education.*

GİRİŞ

Hatay Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biridir. İlman iklim koşulları ve topraklarının verimli oluşu nedeniyle yöredeki yerleşimin eldeki bilgilere göre orta paleolitik döneme kadar uzandığı düşünülmektedir. Bölgeyi ilginç kılan diğer öğeler ise Anadolu'yu Suriye'ye bağlayan kavşak noktalarından biri olması ve doğal limanlara sahip oluşudur. Amik Ovası yerleşimlerinde görülen saray mimarisi kalıntıları, Tunç Çağının siyasi yapı ve yaşayışla ilgili bazı bilgiler yanında, bu yerleşimlerin beylikler biçiminde örgütlendiğini de ortaya koymuştur. Bu topraklarda sonra sırasıyla Akadlar, Yamhad Krallığı, Hitit Krallığı, Mısır Krallığı, Hattena Krallığı, Asurlular, Pers İmparatorluğu, İskender İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Emeviler, Abbasiler, Tolunoğulları, İhşitler, Haçlılar, Memlukler ve 1516 Mercidabık Savaşı sonrası Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyet sürdürmüştür.¹ Bu bakımdan Hatay ili ciddi bir şekilde medeniyetlerin bileşkesinden süzülerek günümüzdeki işlevini devam ettiren güzide bir kentimizdir.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında 12 Kasım 1918 günü Fransızlar İskenderun'a asker çıkarmış ve bölge kısa süre içinde Fransız egemenliği altına girmiştir. 20 Ekim 1921'de Türkiye ile Fransa arasında Ankara Antlaşması imzalanmış ve Fransızlarla savaş hali sona ermiştir. Antlaşmaya göre, İskenderun Sancağı sınırlarımız dışında kalıyordu. O dönemde Antakya, İskenderun ve havalisi Türkleri Anayurttan ayrı yaşamaya alışamamış, her fırsatta Türkiye'den, memleketlerinin işgalden kurtarılması talebinde bulunmuşlardır. 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşmasında, Türkiye ile Fransa tarafından Ankara Antlaşması ile belirlenmiş olan Türkiye-Suriye sınırı aynen kabul edilmiştir. Bu yıllarda Sancak'ta yaşayan Türklerin gözü kulağı Türkiye'de idi. Atatürk 1 Kasım 1936'da TBMM'yi açışta Hatay'la ilgili şunları söyledi: "Milletimizi gece gündüz meşgul eden başlıca büyük mesele, hakiki sahibi öz Türk olan İskenderun ve Antakya havalisinin mukadderatıdır". Böylece sancak konusu resmi ağızdan ilk defa gündeme gelmiş oldu ve sancağa "Hatay" adı verildi. 12 Ocak 1937 günü Antakya'da 60.000 Türk'ün katıldığı muazzam bir miting yapıldı ve nihayet Milletler Cemiyeti Konseyi 27 Ocak 1937 toplantısında İskenderun Sancağına bağımsızlık verilmesini kabul etti. Milletler Cemiyeti kararına göre seçimler 28 Mart ve 12 Nisan'da (1938) yapılacaktı. Seçim zamanı yaklaştığında Suriye yanlıları gibi Fransız işgal idaresinin de Türkler aleyhine bir tavır takındığı ve taraflı davranmaya başladığı görüldü.²

1 Ahmet Gündüz; İlyas Gökhan; Süleyman Hatipoğlu; Gürhan Bahadır, *Hatay Tarihi*, Ankara: 2013, Anıt Matbaası, ss. 19-184.

2 <https://hataytarihii.wordpress.com/hatay-2/>

Hatay'a Giren Türk Süvarileri (6 Temmuz 1938)

Kaynak: <https://www.altayli.net/ataturkun-hatay-davasi.html>

Bu sırada Atatürk'ün hasta olduğu haberleri duyulmuş, yabancı ajanslar bu haberi dünyaya yaymışlardı. Bu haberleri yaymanın amacı, Hatay meselesinin çözülmesini önlemek ve mücadeleyi yarım bıraktırmaktı. Bunu sezen Atatürk, hastalığına rağmen 19 Mayıs 1938 günü törenlerden sonra güneye doğru yola çıktı. Ertesi gün Mersin'e ulaştı ve burada muhteşem bir geçit töreni düzenlendi. Nihayet 2 Eylül 1938 günü bağımsız Hatay Devleti kuruldu. 5 Eylül 1938 günü Devlet Başkanı Tayfur Sökmen, Abdurrahman Melek'i Başbakan olarak görevlendirdi. 1 Aralık'ta Hatay ürünlerinin Türkiye'ye gümrüksüz girmesi kabul edildi. Bunun ardından Türkiye'den Hatay'a pasaportsuz ve sadece nüfus cüzdanıyla girilmesi kabul edildi. 23 Haziran 1939 günü Fransa ile Türkiye arasında Hatay bölgesinin Türkiye'ye iadesine dair antlaşma imzalandı. Hatay'ın Türkiye'ye katılmasının önünde hiç bir engel kalmamıştı. Antlaşmanın imzalandığı haberi Hatay'a ulaşınca resmi dairelerden Hatay bayrakları indirildi ve yerine Türk Bayrağı çekildi. Hatay Millet Meclisi olağanüstü toplandı ve 29 Haziran 1939 günü Hatay'ın anavatana katılımı oybirliği ile kabul edildi.³

İşgal sırasında Hatay bölgesini yönetmek için yüksek komiserliğin temsilcisi olarak Fransa tarafından bölgeye müsteşar atanmıştır. Müsteşarlık bünyesinde eğitim işlerine bakmak üzere Maarif Reisliği de (Milli Eğitim Müdürlüğü) aynı tarihte kurulmuştur. Maarif Reisliğine Dr. Mithat Kuseyri getirilmiştir. Hatay'ın ilk lisesi 1913'de açılan Antakya İdadisidir. Bu tarihlerde yabancı ülkeler bölgede çok sayıda okul açmışlardır. İskenderun Lisesi de bunlardan biridir. Hatay'ın anavatana katılmasından sonra bu okullar Türkiye Cumhuriyeti'ne devredilmiştir. En son kapanan yabancı okul İskenderun'daki Sanata

3 Mesut Çapa, "Hatay Mücadelesine Katılanların Anıları". *Atatürk Yolu Dergisi*, sayı. 62, (2018), ss. 21-38; Adil Dağıstan ve Adnan Sofuoğlu, "Arşiv Belgeleri Işığında Sancak (Hatay'ın) Bağımsızlık Sürecinin İlk Aşaması ve Türkiye", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt. 5, (2005), sayı. 61, ss. 1-46; Esin Dayı, "Hatay Devleti ve Hatay'ın Anavatana Katılması", *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sayı. 19, (2002), ss. 331-340; Ercan Karakoç, "Atatürk'ün Hatay Davası", *Bilgi*, sayı. 50, (2009), ss. 97-118; Abdurrahman Melek, *Hatay Nasıl Kurtuldu*, Ankara: 1966, Türk Tarih Kurumu Basımevi; Olcay Özkaya Duman ve Haktan Birsal, "Üç Tarz-ı İdari Dönemde (İşgal, Sancak, Vilayet) Hatay Bağımsızlık Mücadelesinde Öne Çıkan Kültür Kurumları", *Osmanlı Arşiv Kaynakları Işığında Antakya*. İstanbul: 2014, Hatay Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları; İsmail Soysal, *Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları (1920-1945) I*, Ankara: 1983, Türk Tarih Kurumu Yayını; Tayfur Sökmen, *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*, Ankara: 1992, Türk Tarih Kurumu Yayını; Mehmet Tekin, *Hatay Tarihi*, Antakya: 1993, Hatay Kültür ve Turizm Vakfı.

Teresa Özel İtalyan Okulu'dur. Hatay anavatana katıldıktan sonra ilk Milli Eğitim Müdürü Necdet Evrimer olmuştur. Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 1970'den 1980'e kadar Hürriyet Caddesi üzerinde şimdiki Şehir Kulübünün yanındaki Gazipaşa İşhanı'nın 2, 3 ve 4. katlarında hizmet vermiştir. Müdürlük 1980'de Hatay Valilik binasının yanındaki ek binaya taşınmıştır. 15 Mayıs 2010'da ise şimdiki binasına taşınmıştır.⁴

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Hatay'da eğitimin geçirdiği aşamaları tarihi süreç içinde incelemektir. Bu çerçevede Hatay'da okul öncesi eğitimde, temel eğitimde, ortaöğretimde, mesleki-tekniik öğretimde ve yükseköğretimde Cumhuriyet tarihi boyunca alınan mesafe ve geline nokta sayısal verilerle sınırlı olmak kaydıyla ele alınmıştır. Yapılan literatür incelemesinde doğrudan Hatay'da Cumhuriyet dönemi eğitimiyle ilgili herhangi bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır. Alakay⁵ hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Osmanlı döneminde Hatay'da eğitimi ele almış, Galioğlu⁶ çalışmasında Antakya Lisesi'nin tarihini yazmıştır. Güleç⁷ yüksek lisans tezinde Demokrat Parti iktidarı döneminde Hatay'da sosyal ve ekonomik hayatı ele alırken aynı dönemin eğitime kısa bilgilerle yer vermiştir. Payaslı'nın⁸ çalışmasında Atatürk dönemi eğitim ve kültür politikalarının Hatay'a yansımaları ele alınmıştır. Hediye Titz⁹ çalışmasında Cumhuriyet döneminde halkevlerinin eğitim ve tarih çalışmalarını Akdeniz Bölgesi örneğinde ele almış ve Hatay halkevlerine de iki sayfalık bir yer ayırmıştır. Bununla birlikte doğrudan bu araştırma konusuyla ilişkili bir incelemeye rastlanmamıştır. Araştırmada Hatay'da Cumhuriyetin kuruluşundan 2018'e tüm kademelerde "Hatay Eğitim Tarihi" sistematik bir şekilde istatistik veriler eşliğinde ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarının araştırmacılarla geleceğe yön verme bakımından politikacı ve uygulamacılar için yararlı olacağı umulmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, betimsel araştırma türlerinden tarihi yöntem kullanılmıştır. Bilindiği üzere tarihi yöntem geçmişten günümüze geçen süreçte yaşanmış olay ve olguların araştırılıp açıklanması ve ortaya çıkarılmasında kullanılan yöntemdir. Bu yöntemde dönemin dokümanları dikkatlice okunarak araştırma sorusuna cevap aranır.¹⁰ Hatay'la ilgili nüfus ve eğitim verileri Türkiye İstatistik Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı ve Boğaziçi Üniversitesi tarafından meydana getirilen <http://egitimistatistikleri.com> adresindeki eğitim istatistiklerinden elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler okul öncesi, temel eğitim, ortaöğretim, mesleki-tekniik öğretim ve yükseköğretim kurumlarında okul, öğretmen ve öğrenci durumları şeklinde kategorize edilmiştir. Çalışmada her eğitim basamağının

4 Hatay MEM, *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*, https://hatay.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/24103554_hataylmem20152019stratejikplann.pdf, s. 14.

5 Yahya Alakay, *Osmanlı Döneminde Hatay'da Eğitim* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ: 2003, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

6 Rengin Galioğlu, *Hatay Kültür Tarihinde 1921-1939 Dönemi ve Bu Dönemin En Önemli Eğitim Kurumu Antakya Lisesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hatay: 2004, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

7 Ahmet Güleç, *Demokrat Parti İktidarında Hatay'da Sosyal ve Ekonomik Hayat* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hatay: 2016, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

8 Volkan Payaslı, *Atatürk Dönemi Eğitim Kültür Politikalarının Hatay'a Yansımaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: 2009, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.

9 Hediye Titz, *Cumhuriyet Döneminde Halkevlerinin Eğitim ve Tarih Çalışmaları, 1932-1951, Akdeniz Bölgesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: 2012, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

10 Abdurrahman Tanrıoğen, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: 2014, Anı Yayıncılık, ss. 62-65.

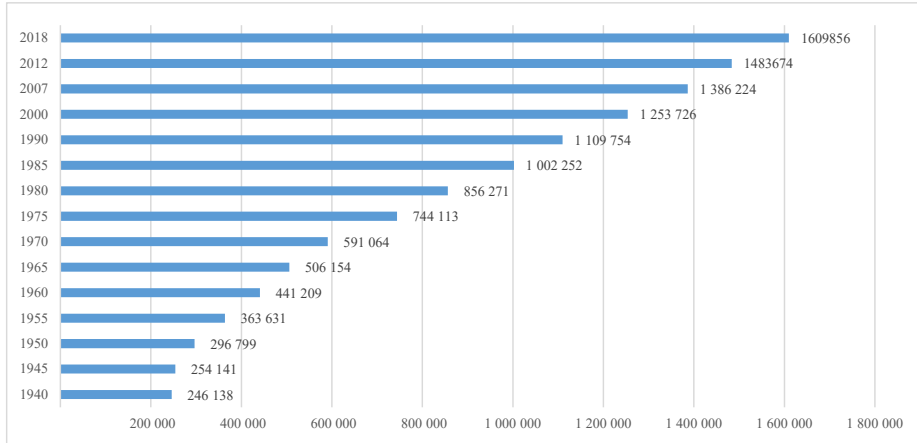
öğretmen, öğrenci vb. sayısal verileri verilmiş ve yorumlanmıştır. Verilerde Hatay'ın anavatana katıldığı yıl olan 1939 temel alınmış ve 2018'e kadar geçen süreç belirli yılların verileriyle desteklenmiştir. 1939'dan 2018'e geçen 80 yıllık dönemin genel bir fotoğrafı çekilmeye çalışılmıştır. Çalışma dönem olarak 1939-2018, içerik olarak da eğitim istatistiklerinden elde edilen sayısal verilerle sınırlı tutulmuştur. Eğitimle ilgili veriler sunulurken nüfus ve eğitim arasındaki doğrusal ilişkiyi de göstermek bakımından Hatay'ın nüfus verilerine de yer verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde öncelikle Hatay'ın anavatana katıldığı 1939'dan 2018'e kadar 80 yıllık nüfus gelişimi ele alınmıştır. İkinci olarak okul öncesi eğitim, temel eğitim, ortaöğretim, mesleki-teknik öğretim ve yükseköğretimde 1939'dan 2018'e geçirilen 80 yıllık eğitim süreci sayısal verilerle incelenmiştir.

Hatay Nüfusu

Hatay'ın anavatana katılması sonrası 1940'da yapılan ilk nüfus sayımında vilayetin toplam nüfusu 246.138 olarak tespit edilmiş olup söz konusu nüfus, sonraki yıllarda aşamalı olarak artmıştır. Grafikte Hatay'ın anavatana katıldığı yılın hemen ertesinde yapılan ilk nüfus sayımından 2018 yılına kadar geçirdiği aşamaya yer verilmiştir.

Hatay Nüfus Verileri (1940-2018)

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>

Hatay nüfusu 1940'dan günümüze devamlı olarak artmıştır. Bu artışın nedeni hem doğurganlık hem de Hatay'a yapılan göçlerdir. Bu gerekçeler nedeniyle Hatay vilayeti geçen süreçte Türkiye ortalamasının üzerinde bir nüfus artışına sahne olmuştur. 1940-2018 döneminde Türkiye'de nüfus %360 artmışken, Hatay'ın nüfusu ise %554 artış göstermiştir.

Okul Öncesi Eğitim

Hatay anavatana 1939'da katılmasına rağmen 1959-1960 öğretim yılına kadar yirmi yıl süreyle herhangi bir okul öncesi kuruma sahip değildi. Bir özel eğitim kurumu olan Kırıkhanlar Anaokulu Hatay'da açılan ilkokul öncesi eğitim kurumuydu. Açıldığı ilk yıl olan 1959-1960 öğretim yılında Kırıkhanlar Anaokulunda üç öğretmen görev yapmakta, 18'i kız, 25'i erkek olmak üzere toplam 43 öğrenci öğrenim görmekteydi. Ertesi yıl aynı öğretmen kadrosuyla öğrenimine devam eden okulun öğrenci sayısı 22'si kız, 32'si erkek olmak üzere 54'e yükselmiştir. 1963-1964 öğretim yılında iki yeni anasınıfı daha açılmıştır: Yeni Kolej Anaokulu ve Ata Koleji Anaokulu. Açılan yeni iki okulla birlikte okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğretmen sayısı altıya, öğrenci sayısı da 40'ı kız, 58'i erkek olmak üzere 98'ye yükselmiştir. 1968-1969 öğretim yılına gelindiğinde açılan bu okullardan sadece Hatay Ata Koleji'nin Anaokulu üç öğretmen, 11'i kız, 10'u erkek olmak üzere 21 öğrenci ile öğretime devam eder hale gelmiştir.¹¹

1970'ler ve 1980'lerin ilk yıllarında öğretmen ve öğrenci sayılarında küçük dalgalanmalar dışında büyük değişiklikler olmamıştır. 1980 askeri darbesi sonrası tekrar sivil yaşamın başladığı 1984-1985 öğretim yılında Hatay'da okul öncesi eğitim verilerinde büyük bir artış yaşanmıştır. 1984-1985 öğretim yılında tamamı devlet okullarında açılan anasınıflarında köylerde 660'ı kız, 675'i erkek olmak üzere toplam 1335 öğrenci öğrenim görürken, şehirlerde ise 1094'ü kız, 1205'i erkek olmak üzere toplam 2299 öğrenci öğrenim görmüştür. Aynı yıl Hatay'da köy ve şehir anasınıflarında öğrenim gören öğrenci sayısı 1821'i kız, 1957'si erkek olmak üzere toplam 3778'dir. Buna karşılık öğretmen sayısı ise sadece on beştir. Bu tarihten başlayarak okul öncesi kurumlar bağımsız anaokulları olarak ya da ilkokullar ile Kız Teknik Genel Müdürlüğüne bağlı anasınıfları halinde organize edilmişlerdir. Hatay'ın nüfus artışına, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine paralel olarak 1984-1985 öğretim yılından başlayarak anaokullarında ve anasınıflarında, hem öğretmen sayılarında hem öğrenci sayılarında düzenli olarak artış görülmüştür.¹²

2017-2018 öğretim yılı itibarıyla Hatay'daki tüm okul öncesi kurumlarda 890'ı kadın, 55'i erkek olmak üzere öğretmen sayısı 945 idi. Kız öğrenci sayısı 22.007, erkek öğrenci sayısı 19.939 olmak üzere toplam öğrenci sayısı ise 41.946 idi.¹³ Okul öncesinde okullaşma oranı her yıl giderek artmıştır. 2017-2018 öğretim yılında okullaşma oranı üç-beş yaşta %42,36, dört-beş yaşta %58,04 olurken beş yaşta %81,67'ye ulaşmıştır. Aynı yıllar içinde Türkiye genelinde okul öncesi kurumlarda okullaşma oranları üç-beş yaşta %38,50, dört-beş yaşta %50,42, beş yaşta ise %66,88 olarak tespit edilmiştir.¹⁴ Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü'nün stratejik planına göre 2019'da beş yaşta okullaşma oranı %100 olarak öngörülmüştür.¹⁵

Başlangıçtan 2018'e okul öncesi kurumlardaki öğretmen sayısında %31,400, öğrenci sayısında ise %97,448'lik bir artış sağlanmıştır. Buna göre öğrenci sayısındaki artış öğretmen sayısındaki artışın üç katından daha fazla olmuştur. Yine aynı evrelerde 1959-

11 <http://egitimistatistikleri.com>

12 <http://egitimistatistikleri.com>

13 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 46.

14 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 5, 1.

15 Hatay MEM, *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*, https://hatay.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/24103554_hataylmem20152019stratejikplann.pdf, s. 50.

1960 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 14,3 iken 2017-2018 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 44,3 olmuştur. Bu süre içinde Hatay'ın nüfusu ise %265 artmıştır.

Temel Eğitim (İlkokul)

Anavatana katıldığı 1939-1940 öğretim yılında Hatay'da Türk ve yabancı olmak üzere iki ayrı türde ilkokul bulunmaktaydı. Hatay'da vatandaşların büyük çoğunluğunun köylerde yaşaması nedeniyle eğitim verileri köy ve şehir yerleşim alanları olmak üzere ikiye ayrılmış durumdaydı. Buna göre, 75 ilkokulda 3993'ü erkek, 500'ü kız öğrenci olmak üzere köylerde öğrenimine devam eden öğrenci toplamı 4493 idi. Şehir okullarında 3347'si erkek, 1617'si kız olmak üzere öğrenim gören öğrenci sayısı 4964 idi. Köy ve şehir okullar toplamında 7358'i erkek, 2129'u kız olmak üzere toplam öğrenci sayısı 9487 idi. Aynı dönemde Hatay ilkokullarındaki öğretmen sayısı da 191 idi.¹⁶

1939-1940 öğretim yılı itibariyle Hatay'da iki ayrı yabancı okul vardı: Biri İtalyan diğeri İngiliz ilkokulu. İtalyan ilkokulunda 18'i erkek, 12'si kız olmak üzere 30 öğrenci öğrenim görürken İngiliz ilkokulunda ise dördü erkek, üçü kız olmak üzere yedi öğrenci öğrenim görmekteydi. Söz konusu iki özel ilkokuldan İngilizlere ait olanı aynı yıl kapanmıştır. İtalyan ilkokulunun öğrenci sayısı giderek azalmış ve 1967-1968 öğretim yılında o da kapanmıştır.¹⁷

Fevzi Çakmak İlkokulu (Ecole des Soeurs)

Kaynak: Mert Nezih Rifaioğlu, Antakya'da Fransız Mandası Dönemi Eğitim Yapısının Oluşum ve Dönüşüm Sürecinin Mimari Analizi, *TÜBAKED-Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 2020, sayı. 21, s. 76.

¹⁶ Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, *Maarif İstatistiği 1939-1940*, Ankara: 1942, Ulusal Matbaa, ss. XIV, XVIII, 15.

¹⁷ Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, *Maarif İstatistiği 1939-1940*, Ankara: 1942, Ulusal Matbaa, ss. XIV, XVIII, 15; <http://egitimistatistikleri.com>

Nüfus artışına paralel olarak Hatay ilkokullarında öğrenci ve öğretmen sayıları düzenli bir artış göstermiştir. 1959-1960 öğretim yılında öğrenci sayısı 19.317, öğretmen sayısı 164; 1990-1991'de öğrenci sayısı 170.352, öğretmen sayısı 4881 olmuştur. 2017-2018 öğretim yılında ise öğrenci sayısı 130.476'ya inerken öğretmen sayısı 7554'e yükselmiştir.¹⁸ Eldeki verilere göre 1990-1991 öğretim yılında ulaşılan öğrenci sayısı en yüksek seviyedir.¹⁹ Hatay'da bağımsız eğitimli köy ilkokulu 1940-1941 öğretim yılında 1723 öğrenciyle başlamıştır. İlk Türk özel okulu 1959-1960 öğretim yılında 38 öğrenciyle öğretime başlamış, ilk yatılı bölge ilkokulu ise 1965-1966 öğretim yılında açılmıştır.²⁰

Kırıkhan Kurtuluş İlkokulu (Sarı Okul)

Kaynak: <https://www.kirikhanolay.com.tr/kirikhanin-en-eski-okulu-sari-okul/>

Hatay'da temel eğitimde okullaşma oranı 2017-2018 öğretim yılında %91,47'dir. Aynı evrede Türkiye genelinde temel eğitim kurumlarında okullaşma oranı %91,54 olmuştur.²¹ Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü'nün stratejik planına göre 2019'da temel eğitimde okullaşma oranı %99,55 olarak öngörülmüştür.²² Başlangıçtan 2018'e ilkokullardaki öğretmen sayısında %3855, öğrenci sayısında ise %1275'lik bir artış sağlanmıştır. Buna göre öğretmen sayısındaki artış öğrenci sayısındaki artışın üç katından daha fazla olmuştur. Yine aynı evrelerde 1939-1940 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 49,6 iken 2017-2018 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 17,2 olmuştur. Bu süre içinde Hatay'ın nüfusu ise %554 artmıştır.

Temel Eğitim (Ortaokul)

Hatay'da 1939-1940 öğretim yılında biri Türk, ikisi yabancı olmak üzere toplam üç ortaokul vardı. Bu okullarda 50 öğretmen, 441 öğrenci bulunuyordu.²³ 1967-1968 öğretim

18 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 46.

19 <http://egitimistatistikleri.com>

20 <http://egitimistatistikleri.com>

21 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 5, 1.

22 Hatay MEM, *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*, https://hatay.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/24103554_hataymem20152019stratejikplann.pdf, s. 50.

23 Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, *Maarif İstatistiği 1939-1940*, Ankara: 1942, Ulusal Matbaa, ss. XIV, XVII.

yılında Kız Sanat Ortaokulu, Resmi Ticaret Ortaokulu ve Sağlık (Köy-Ebe) Ortaokulu açılmıştır. Açılan bu okulların 666 öğrencisinden sadece 31'i erkekti. Ertesi yıl bu ortaokullar dışında Resmi Ortaokul, İmam Hatip Ortaokulu ve Erkek Sanat Ortaokulu da açılmıştır. Bir önceki yıl 666 olan toplam öğrenci sayısı 1968-1969 öğretim yılında 979'a yükselmiştir.²⁴

Nüfus artışına paralel olarak Hatay ortaokullarında öğrenci ve öğretmen sayıları düzenli bir artış göstermiştir. İlk açıldığı dönem olan 1967-1968 öğretim yılında bütün ortaokullardaki öğrenci sayısı 977, öğretmen sayısı ise sadece 15'dir. Beş yıl sonra 1972-1973'e gelindiğinde tüm ortaokullardaki öğrenci sayısı 17.133'e, öğretmen sayısı ise 422'ye yükselmiştir. 2017-2018 öğretim yılı itibarıyla Hatay'daki ortaokullarda 3663'ü erkek, 4278'i kadın olmak üzere öğretmen sayısı 7941'dir. Kız öğrenci sayısı 65.751, erkek öğrenci sayısı 67.652 olmak üzere toplam öğrenci sayısı ise 133.403'dür.²⁵ İlk özel Türk ortaokulu 1971-1972 öğretim yılında, ilk yatılı bölge ortaokulu ise 1975-1976 öğretim yılında açılmıştır.²⁶

Hatay'da ortaokullarda okullaşma oranı 2017-2018 öğretim yılında %94,84 olmuştur, aynı evrede Türkiye genelinde ortaokullarda okullaşma oranı %94,47'dir.²⁷ Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü'nün stratejik planına göre 2019'da ortaokullarda okullaşma oranı %98 olarak öngörülmüştür.²⁸ Başlangıçtan 2018'e kadar ortaokullardaki öğretmen sayısında %15.782, öğrenci sayısında ise %30.150'lik bir artış sağlanmıştır. Buna göre öğrenci sayısındaki artış öğretmen sayısındaki artışın yaklaşık iki katıdır. Yine aynı evrelerde 1939-1940 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 8,8 iken 2017-2018 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 16,8 olmuştur. Bu süre içinde Hatay'ın nüfusu ise %554 artmıştır.

Ortaöğretim (Genel Lise)

Hatay'da 1939-1940 öğretim yılında iki resmi lise bulunmaktaydı. Söz konusu okullarda 11 öğretmen görev yapmakta ve 761 öğrenci öğrenim görmekteydi.²⁹ 1960-1961 öğretim yılında Öğretmen Lisesi ve İmam Hatip Lisesi açılmıştır. Her iki lisede öğrenim gören öğrenci toplamı 750'dir. Söz konusu liseler karma değildi. Hatay Öğretmen Lisesi'nin 494 öğrencisinin tamamı kızlardan oluşurken, Hatay İmam Hatip Lisesi'nin 256 öğrencisinin tamamı ise erkeklerden meydana gelmişti. Nüfus artışına paralel olarak Hatay'da genel liselerde öğrenci ve öğretmen sayıları düzenli bir artış göstermiştir. 2000-2001 öğretim yılında genel liselerde öğrenim gören öğrenci sayısı 29.623'ü Erkek, 20.793'ü kız olmak üzere toplam 50.416'ya, öğretmen sayısı ise 1565'i erkek, 952'si kadın olmak üzere toplam 2517'ye ulaşmıştır.³⁰

24 <http://egitimistatistikleri.com>

25 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 46.

26 <http://egitimistatistikleri.com>

27 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 5, 1.

28 Hatay MEM, *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*, https://hatay.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/24103554_hataylmem20152019stratejikplann.pdf, s.50.

29 Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, *Maarif İstatistiği 1939-1940*, Ankara: 1942, Ulusal Matbaa, s. XV, XIX.

30 <http://egitimistatistikleri.com>

Antakya Lisesi

Kaynak: Mert Nezih Rifaioğlu, "The Historic Urban Core of Antakya under the Influence of the French Mandate, and Turkish Republican Urban Conservation and Development Activities", *Megaron*, cilt. 9, sayı. 4, ss. 276.

2017-2018 öğretim yılı itibariyle Hatay'da genel liselerde 1984'ü erkek, 1456'ü kadın olmak üzere toplam öğretmen sayısı 3440'dır. Kız öğrenci sayısı 32.150, erkek öğrenci sayısı 34.381 olmak üzere toplam öğrenci sayısı ise 66.531'dir.³¹ Hatay'da genel lise düzeyinde okullaşma oranı 2017-2018 öğretim yılında %82,56'dır. Aynı evrede Türkiye genelinde ortaöğretimde okullaşma oranı %83,58 olmuştur.³² Hatay Milli Eğitim Müdürlüğünün stratejik planına göre 2019'da genel liselerde okullaşma oranı %90 olarak öngörülmüştür.³³

Başlangıçtan 2018'e liselerdeki öğretmen sayısında %31.173, öğrenci sayısında ise %8.643'lük bir artış sağlanmıştır. Buna göre öğretmen sayısındaki artış öğrenci sayısındaki artışın üç katından daha fazla olmuştur. Yine aynı evrelerde 1939-1940 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 69,2 iken 2017-2018 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 19,3 olmuştur.

Ortaöğretim (Mesleki-Teknik Lise)

Hatay'da 1940-1941 öğretim yılı ile birlikte hem erkek hem de kızlara yönelik olarak meslek liseleri açılmıştı.³⁴ İlk yıla ait ne öğretmen ne de öğrenci verilerine ulaşılamamıştır. Hem öğretmen hem öğrenci verilerine ulaşılan en erken dönem 1965-1966 öğretim yılı

31 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 47.

32 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 5, 1.

33 Hatay MEM, *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*, https://hatay.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/24103554_hataylmem20152019stratejikplann.pdf, s. 50.

34 Milli Eğitim Bakanlığı, *Mesleki ve Teknik Öğretim (1974-1975)*, Ankara: 1974, Etüd ve Programlama Daire Başkanlığı Yayınları, s. 50.

olmuştur. Buna göre söz konusu öğretim yılında 27'si erkek, 12'si kadın olmak üzere 39 öğretmen görev yapmaktaydı. Aynı yıl öğrenim gören öğrenci sayısı ise 434'ü erkek, 98'i kız olmak üzere 532 idi.³⁵

Nüfus artışına paralel olarak Hatay'da mesleki-tekniik liselerin öğrenci ve öğretmen sayılarında düzenli bir artış görülmektedir. 2000-2001 öğretim yılında mesleki-tekniik liselerde öğrenim gören öğrenci sayısı 4397'si erkek, 7004'ü kız olmak üzere 11.401'e, öğretmen sayısı ise 584'ü erkek, 381'i kadın olmak üzere 965'e ulaşmıştır.³⁶ 2017-2018 öğretim yılı itibariyle Hatay'da mesleki-tekniik liseler genelinde 1909'u erkek, 1553'ü kadın olmak üzere toplam öğretmen sayısı 3062'dir. Kız öğrenci sayısı 27.092, erkek öğrenci sayısı 31.203 olmak üzere toplam öğrenci sayısı ise 59.295'dir.³⁷ Hatay'da mesleki-tekniik lise düzeyinde okullaşma oranı 2017-2018 öğretim yılında %40,34'dür. Aynı evrede Türkiye genelinde ortaöğretimde okullaşma oranı %42,28 olmuştur.³⁸ Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü'nün stratejik planına göre 2019'da mesleki-tekniik liselerde okullaşma oranı %90 olarak öngörülmüştür.³⁹

1965-1966 öğretim yılından 2018'e meslek liselerindeki öğretmen sayısında %7.751 öğrenci sayısında ise %11.045'lik bir artış sağlanmıştır. Buna göre öğrenci sayısındaki artış öğretmen sayısındaki artışın yaklaşık 1,5 katıdır. Yine aynı evrelerde 1965-1966 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 13,6 iken 2017-2018 öğretim yılında bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 111,5 olmuştur. Bu süre içinde Hatay'ın nüfusu ise %218 artmıştır.

Yükseköğretim

Hatay'da ilk yükseköğretim kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak 1960-1961 öğretim yılında açılmış olan Kız İlköğretmen Okulu'dur. Okulun adı 1974 yılında önce öğretmen lisesine ardından eğitim enstitüsüne dönüşmüştür. 1981 yılında ise Çukurova Üniversitesine bağlanmış ve Antakya Eğitim Yüksekokulu adını almıştır. Önceleri iki yıllık ön lisans eğitimi veren bu kurum 1989'da dört yıllık lisans programına dönüşmüş ve 1992'de Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi'nin kurulmasıyla eğitim fakültesi adını almıştır.⁴⁰

35 Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim 1965-1967*, Ankara: 1970, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, ss. 6, 145, 227.

36 <http://egitimistatistikleri.com>

37 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 47.

38 Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*, s. 5, 1.

39 Hatay MEM, *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*, https://hatay.meb.gov.tr/meb_ıys_dosyalar/2015_11/24103554_hataylmem20152019stratejikplann.pdf, s. 50.

40 <https://www.mku.edu.tr/departments.aspx?birim=8&icerik=1523>

Hatay Kız İlköğretmen Okulu (22 Ocak 1971)

Kaynak: Nesrin Güralp paylaşımı, 2015. <https://www.facebook.com/photo/?fbid=876222079120936&set=g.59066289889>

Hatay'da yükseköğretim kurumunun temellerinin atıldığı Kız Öğretmen Okulu yıllarında yükseköğretime duyulan ihtiyaca binaen 1973'de Hatay Eğitim Tesisleri Derneği kurulmuş ve kurulması öngörülen üniversitenin nasıl oluşturulacağına dair bir rapor hazırlanmıştır. Rapora göre, Antakya ve İskenderun başta olmak üzere diğer ilçeleri de kapsayacak şekilde fakülte ve yüksekokullar açılması planlanmıştır. Hatay Valiliği tarafından teklif edilen üniversite kurulması hakkındaki çabalar sonuç vermiş, teklif TBMM milli eğitim komisyonu tarafından kabul edilmiş ve 25 Mayıs 1992'de Mustafa Kemal Üniversitesi kurulmuştur.⁴¹

Gelinen noktada 2018 yılı itibarıyla Fen-Edebiyat, Mühendislik-Mimarlık, Ziraat, Veteriner, Su Ürünleri, İktisadi ve İdari Bilimler, Eğitim Fakülteleri; Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları; İki yıllık Antakya Meslek, İskenderun Meslek Yüksekokulları ile Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüleri kurulmuştur. Mustafa Kemal Üniversitesi 3 enstitü, 12 fakülte, 6 yüksekokul, 11 meslek yüksekokulu, 1 araştırma uygulama hastanesi, 1 konservatuvar, 21 araştırma uygulama merkezi ve teknoloji geliştirme bölgesi ile eğitim/öğretim hayatını sürdürmektedir.⁴²

41 Gündüz vd. *a.g.e.*, s. 400.

42 <http://www.mku.edu.tr/files/32311eaf-f7d3-485c-9ac2-51bf38e2636f.pdf>

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Kaynak: <https://www.egitimajansi.com/haber/hatay-mustafa-kemal-universitesi-haberi-66287h.html>

23 Nisan 2015’de üniversitenin kurum yapısı değişmiş, ayrılan bazı birimlerle İskenderun Teknik Üniversitesi kurulmuştur. Bu kapsamda; Mühendislik Fakültesi başta olmak üzere, Barbaros Hayrettin Denizcilik Fakültesi, Teknoloji Fakültesi, Deniz Bilimleri ve Teknoloji Fakültesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Mustafa Yazıcı Devlet Konservatuarı, Denizcilik Meslek Yüksekokulu, Dört Yol Meslek Yüksekokulu, Erzin Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve İskenderun Meslek Yüksekokulu, İskenderun Teknik Üniversitesinin birimi olarak yeniden yapılandırılmıştır.⁴³

SONUÇ

Hatay Anadolu’nun en eski yerleşim merkezlerinden biridir. İlman iklim koşulları ve topraklarının verimli oluşu nedeniyle yöredeki yerleşimin çok eski dönemlere kadar uzandığı bilinmektedir. Yüzylerce yıl çok farklı uygarlıkların hüküm sürdüğü Hatay bölgesi 1516 sonrası Türklerin hâkimiyetine girmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrası Fransız hâkimiyetine giren bölge 1939’da anavatanına katılmıştır.

Hatay nüfusu anavatanına katıldığı evreden 2018’e kadar devamlı olarak artış göstermiştir. Geçen 80 yıllık evrede Türkiye nüfusu %360 artmışken Hatay nüfusu ise %554 oranında artmıştır. Nüfus artışının Türkiye ortalamasının üzerinde arttığı Hatay’da okul, öğretmen ve öğrenci sayılarında ciddi artışlar olduğu görülmüştür:

Okul öncesi kurumlarda geçen süreçte öğrenci sayısı %97.448, öğretmen sayısı ise %31.400 oranında artış göstermiştir. İlkokullardaki artış oranı öğrencilerde %1.275, öğretmenlerde %3.855; ortaokullardaki artış oranı öğrencilerde %30.150, öğretmenlerde %15.782; liselerdeki artış oranı öğrencilerde %8.643, öğretmenlerde %31.173 ve mesleki-
43 <http://www.iste.edu.tr/tanitim/tanitim-brosuru>

teknik okullardaki artış oranı öğrencilerde %11.045, öğretmenlerde %7.751 olmuştur. Bir başka ifadeyle okul öncesi kurumlarda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 14,3'den 44,3'e; ortaokullarda 8,8'den 16,8'e; mesleki-teknik okullarda 13,6'dan 111,5'e yükselmiştir. Bununla birlikte ilkokullarda 49,6'dan 17,2'ye; liselerde ise 69,2'den 19,3'e düşmüştür. Eldeki verilere göre, geçen süreçte Hatay'da eğitimin tüm kademelerinde hem öğretmen hem de öğrenci sayılarında çok büyük artışlar gerçekleşmiştir. Bu büyük artışlara rağmen bazı eğitim basamaklarında öğretmen ve öğrenci artış oranları bakımından denge söz konusu olurken bazı eğitim basamaklarında ise ciddi orantısızlıklar meydana gelmiştir. Okul öncesi kurumlarda, ortaokullarda ve mesleki-teknik okullarda görevlendirilen öğretmen sayısı, öğrenci sayısındaki artışın çok gerisinde kalmıştır. Bu durum özellikle okul öncesi kurumlarda çok bariz bir şekilde kendini göstermektedir. Bununla birlikte ilkokullarda ve liselerde öğretmen sayılarının oransal olarak öğrencilerden daha fazla olması sevindirici bir durum olarak gözlenmiştir. Buna göre Hatay'da okul öncesi kurumlarda, ortaokullarda ve mesleki-teknik okullarda öğretmen sayısının artırılmasının eğitimin niteliğinin artırılması hususunda ciddi katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Hatay'da 80 yıllık evrede okullaşma oranları da devamlı olarak artış göstermiştir. 2017-2018 öğretim yılı itibarıyla okul öncesinde okullaşma oranı %81,67'ye ulaşmıştır, aynı dönemde Türkiye ortalaması %66,88'dir. İlkokullarda okullaşma oranı %91,47 iken Türkiye ortalaması %91,54'dir. Ortaokullarda okullaşma oranı %94,84 iken Türkiye ortalaması %94,47'dir. Liselerde okullaşma oranı %82,56 iken Türkiye ortalaması %82,56'dir. Mesleki-teknik okullarda okullaşma oranı %40,34 iken Türkiye ortalaması ise %42,28'dir. Hatay'daki okullaşma oranlarına bakıldığında okul öncesi eğitimde okullaşmanın Türkiye ortalamasının yaklaşık 15 puan üzerinde olduğu görülmektedir. İlkokul, ortaokul ve liselerdeki okullaşma oranları Türkiye ile paralellik içinde giderken, mesleki-teknik eğitimde ise Türkiye ortalamasının yaklaşık 2 puan altında kalmıştır. Buna göre özellikle mesleki-teknik okullar düzeyinde "okullaşma" hususunda adım atılmasının anlamlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma ile 1939'dan 2018'e 80 yıllık Hatay eğitim tarihi tüm eğitim basamakları ile sayısal verilerin ışığında genel hatlarıyla ele alınmıştır. Elde edilen verilere göre Hatay eğitimi bazı basamaklarda Türkiye'ye örnek olabilecek verilere sahipken bazı basamaklarda Türkiye ortalamasının altındadır. Yapılacak yeni çalışmalarla Hatay eğitim tarihi pek çok yönüyle ve ayrıntılarıyla ele alınabilecektir.

KAYNAKÇA

- Alakay, Yahya (2003). *Osmanlı Döneminde Hatay'da Eğitim* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü (1942). *Maarif İstatistiği 1939-1940*. Ankara: Ulusal Matbaa.
- Boğaziçi Üniversitesi (2018). "Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Türkiye'de Eğitim İstatistikleri Veri ve Bilgi Bankası, SBA 9941". <http://egitimistatistikleri.com> (Erişim: 23.11.2018).
- Çapa, Mesut (2018). "Hatay Mücadelesine Katılanların Anıları". *Atatürk Yolu Dergisi*, sayı: 62, ss. 21-38.

- Dağıstan, Adil ve Sofuoğlu, Adnan (2005). "Arşiv Belgeleri Işığında Sancak (Hatay'ın) Bağımsızlık Sürecinin İlk Aşaması ve Türkiye". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, cilt. 5, sayı: 61, ss. 1-46.
- Dayı, Esin (2002). "Hatay Devleti ve Hatay'ın Anavatana Katılması". *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sayı. 19, ss. 331-340.
- Devlet İstatistik Enstitüsü (1970). *Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim 1965-1967*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- Galiçoğlu, Rengin (2004). *Hatay Kültür Tarihinde 1921-1939 Dönemi ve Bu Dönemin En Önemli Eğitim Kurumu Antakya Lisesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güleç, Ahmet (2016). *Demokrat Parti iktidarında Hatay'da Sosyal ve Ekonomik Hayat* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gündüz, Ahmet; Gökhan, İlyas; Hatipoğlu, Süleyman; Bahadır, Gürhan (2020). *Hatay Tarihi*. Ankara: Anıt Matbaası.
- Hatay MEM (2019). *Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2019 Stratejik Planı*. https://hatay.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_11/24103554_hataylmem20152019stratejklann.pdf (Erişim: 03.01.2019).
- <http://www.iste.edu.tr/tanitim/tanitim-brosuru> (Erişim: 13.01.2019).
- <http://www.mku.edu.tr/files/32311eaf-f7d3-485c-9ac2-51bf38e2636f.pdf> (Erişim: 15.01.2019).
- <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim: 12.11.2018).
- <https://hataytarhi.wordpress.com/hatay-2/> (Erişim: 21.11.2021).
- <https://www.altayli.net/ataturkun-hatay-davasi.html> (Erişim: 21.11.2021).
- <https://www.egitimajansi.com/haber/hatay-mustafa-kemal-universitesi-haberi-66287h.html>(Erişim: 30.12.2021).
- <https://www.facebook.com/photo/?fbid=876222079120936&set=g.59066289889> (Erişim: 23.12.2021).
- <https://www.mku.edu.tr/departments.aspx?birim=8&icerik=1523> (Erişim: 13.12.2021).
- Karakoç, Ercan (2009). "Atatürk'ün Hatay Davası". *Bilig*, sayı. 50, ss. 97-118.
- Melek, Abdurrahman (1966). *Hatay Nasıl Kurtuldu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1974). *Mesleki ve Teknik Öğretim (1974-1975)*. Ankara: Etüd ve Programlama Daire Başkanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019) "Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü". <https://hatay.meb.gov.tr/> (Erişim: 15.01.2019).
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019). *Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018*. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2017_2018.pdf (Erişim: 15.01.2019).

- Özkaya Duman, Olcay ve Birsal, Haktan (2014). "Üç Tarz-ı İdari Dönemde (İşgal, Sancak, Vilayet) Hatay Bağımsızlık Mücadelesinde Öne Çıkan Kültür Kurumları". *Osmanlı Arşiv Kaynakları Işığında Antakya*. İstanbul: Hatay Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Payaslı, Volkan (2009). *Atatürk Dönemi Eğitim Kültür Politikalarının Hatay'a Yansımaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Rifaioğlu, Mert Nezih (2014). "The Historic Urban Core of Antakya under the Influence of the French Mandate, and Turkish Republican Urban Conservation and Development Activities". *Megaron*, cilt. 9, sayı. 4, ss. 271-288.
- Rifaioğlu, Mert Nezih (2020). "Antakya'da Fransız Mandası Dönemi Eğitim Yapısının Oluşum ve Dönüşüm Sürecinin Mimari Analizi". *TÜBAKED-Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 2020, sayı. 21, ss. 73-89.
- Soysal, İsmail (1983). *Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları (1920-1945) I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını.
- Sökmen, Tayfur (1992). *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını.
- Tanrıöğen, Abdurrahman (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tekin, Mehmet (1993). *Hatay Tarihi*. Antakya: Hatay Kültür ve Turizm Vakfı.
- Titiz, Hediye (2012). *Cumhuriyet Döneminde Halkevlerinin Eğitim ve Tarih Çalışmaları, 1932-1951. Akdeniz Bölgesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.